

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือการบริหารประเทศ ซึ่งจะเจริญขึ้นหรือเสื่อมลงขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน เพราะการศึกษาเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้ประชาชนพัฒนาตนเองขึ้นทั้งในด้านสติปัญญา ความรู้สึกนึกคิด และสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนมาตรฐานความเป็นอยู่ อาจกล่าวได้ว่าการ ให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นพื้นฐานกำลังอันสำคัญที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในการ พัฒนาปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญรุดหน้าไปในทุก ๆ ด้าน

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การศึกษาจึงมีความสำคัญ เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้การศึกษาแก่คนในระดับกลางที่ประเทศ เรากำลังต้องการอยู่ในขณะนี้ และกำลังคนชั้นกลางก็คือผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษานั่นเอง ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การให้ศึกษาระดับมัศึกษามีอิทธิพล ต่อการวางแผนชีวิตของเยาวชนที่จะเป็นกำลังแรงงานในการพัฒนาบ้านเมืองเจริญ รุดหน้าและมั่นคง

เนื่องจากการมัศึกษามีความสำคัญดังกล่าวแล้ว รัฐจึงได้พยายามที่จะ จัดการศึกษาตามมัธยมศึกษาให้ดีที่สุด และมีประสิทธิภาพที่สุด นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่ง ถึงปัจจุบัน¹ แต่เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงไป จำนวนประชากรก็เพิ่มขึ้น การจัด

¹กรมสามัญศึกษา, สรุปยอดเงินงบประมาณในระยะพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 3 (2515 - 2519) (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2518), หน้า 6. (อัสสำเนา)

การศึกษาของรัฐที่จะสนองความต้องการของประชาชนในระดับนี้จึงไม่เพียงพอ ดังนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2484 เป็นต้นมา รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนราษฎร์รับภาระในการจัดการมัธยมศึกษาสายสามัญด้วย จนกระทั่งถึงปัจจุบันยอมรับเป็นที่ตระหนักดีแล้วว่าโรงเรียนราษฎร์มีส่วนแบ่งเบาภาระรัฐบาลในการจัดการศึกษาของชาติ เฉพาะระดับมัธยมศึกษา เอกชนมีส่วนในการจัดการศึกษาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับรัฐบาล จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ² อัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนราษฎร์ ในปีการศึกษา 2513 เท่ากับร้อยละ 45.1 : 54.9 อย่างไรก็ตามจากการขยายตัวอย่างรวดเร็วของโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา ทำให้อัตราส่วนนี้ลดลง ในปีการศึกษา 2518 อัตราส่วนนักเรียนระดับชั้นของโรงเรียนราษฎร์ : โรงเรียนรัฐบาล เท่ากับร้อยละ 20.5 : 79.5

กอ สวัสดิพิพาณิชย์ ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนรัฐบาลขยายงานได้รวดเร็วกว่าโรงเรียนราษฎร์มาก กล่าวโดยส่วนรวมโรงเรียนรัฐบาลมีคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ และค่าใช้จ่ายในการส่งเด็กเข้าศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลก็ถูกกว่าในโรงเรียนราษฎร์ แต่ก็ต้องยอมรับว่าโรงเรียนราษฎร์บางแห่งมีคุณภาพเท่าเทียมหรือสูงกว่าโรงเรียนรัฐบาล³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ทำการ

¹กระทรวงศึกษาธิการ, ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 - 2507 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507), หน้า 317.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองสถิติและวิเคราะห์ผลการศึกษา, บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติ ในช่วงปีการศึกษา 2513 - 2518 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2519), หน้า 15. (อัครสำเนา)

³กอ สวัสดิพิพาณิชย์, "ผู้กำกับกับการแสดงมัธยมศึกษา," ศูนย์ศึกษา 18 (ตุลาคม - ธันวาคม 2515) : 20.

วิจัยเพื่อหาเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์ เพื่อจะส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น และเป็นคู่มือในการบริหารการศึกษาของเอกชน ผลการวิจัยพบว่าในจำนวนโรงเรียนราษฎร์ 2006 โรงเรียน มีโรงเรียนอยู่ในระดับดี เพียง 315 โรงเรียน ปานกลาง 1290 โรงเรียน และพอใช้ 401 โรงเรียน¹ การกำหนดมาตรฐานเหล่านี้ พิจารณาจากองค์ประกอบ 7 ประการคือ

1. นักเรียน
2. ครู
3. การเงิน
4. อาคารสถานที่
5. อุปกรณ์
6. การบริหาร
7. โปรแกรม²

สำหรับในด้านอุปกรณ์นั้นพิจารณาจากห้องสมุด สื่อการสอนในหมวดวิชาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา และอุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ จึงเห็นได้ว่าการพิจารณาคูณภาพของโรงเรียนราษฎร์ดังกล่าว คำนึงถึงปริมาณของสื่อการสอนด้วย เพราะเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การสอนหรือการสื่อความหมายอาจไม่สมบูรณ์ ถ้าครูใช้วิธีปาฐกถาเพียงอย่างเดียว เพราะบางครั้งครูก็ไม่สามารถอธิบาย หรือบรรยายด้วยถ้อยคำเพื่อให้นักเรียนเกิดมโนภาพ เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง หรือเข้าใจลักษณะที่เป็นรูปธรรมได้ ดังนั้นการนำสื่อการสอนมาใช้ประกอบ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 7.

² เรืองเดียวกัน

การสอนในรูปแบบที่นักเรียนเข้าใจได้จึงมีคุณค่าทางการเรียนการสอนอย่างมาก เป็นเครื่องทุ่นแรงครู¹ สามารถที่จะช่วยอธิบายสิ่งที่ซับซ้อนยากที่จะเข้าใจให้นักเรียนเข้าใจได้ ร็อบเบิร์ต เจ. ฮันยาร์ด กล่าวไว้ว่า ครูที่ฉลาดคือครูที่สามารถทำให้บทเรียนที่ยากซับซ้อน กลายเป็นเรื่องง่ายของนักเรียนจนไม่มีอะไร เหลืออยู่เป็นที่เคลือบคลุมสงสัย หรือยังเข้าใจผิดอยู่อีกต่อไป การที่จะทำให้บทเรียนง่ายแก่ความเข้าใจนั้นก็ต้ออาศัยสื่อการสอนเข้าประกอบการสอนด้วย²

ในการเรียนการสอนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งควรจะให้มีความสำคัญ เป็นอันดับหนึ่งถึงขั้นขั้น เรามักจะพบปัญหาว่านักเรียนส่วนใหญ่เบื่อหน่ายที่จะต้องเรียนวิชานี้ ไม่ชอบวิชานี้ เพราะไม่ชอบครูที่สอน วิธีสอนของครูไม่ดี ทำให้ไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง³

ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนไม่ชอบวิชาภาษาไทยนั้นส่วนใหญ่น่าจะเพ่งเล็งถึงการสอนของครูเป็นประการสำคัญ เพราะตามธรรมดาแล้วเด็กที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับภาษาไทยมาแต่ต้นนั้นจะคุ้นเคยกับภาษาไทยเป็นอย่างดี แต่เป็นเพราะการสอนของครูเป็นประเด็นหนึ่งที่เบี่ยงเบนทัศนคติไปในทางตรงกันข้าม และความบกพร่องในการสอนภาษาไทยที่สำคัญที่สุดก็คือการขาดความเอาใจใส่และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีสอนที่ได้ผล รวมทั้งการผลิตสื่อการสอนไม่ก้าวหน้า เพราะการใช้สื่อการสอนจะ

¹ ปิ่น มาลากุล, วิชาครูเล่มเล็ก (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2502), หน้า 19.

² Robert. J. Hanyard, Instruction Materials Laboratory, (Bangkok, College of Education, 1956), p. 3.

³ สมถวิล วิเศษสมบัติ, "สาเหตุของการไม่ทำการบ้านส่งครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 39.

ช่วยให้บทเรียนน่าสนใจยิ่งขึ้น ทำให้นักเรียนสนใจเรียนไปเรื่อย ๆ ครูที่มีความสามารถและพร้อมด้วยอุปกรณ์การสอนจะประสบความสำเร็จในการสอน แม้ในการสอนหลักภาษาซึ่งเป็นวิชาที่นักเรียนไม่ชอบมากที่สุด จากการวิจัยของ ประภาศรี สุกบรรทัด² ใ้พบว่า ปัญหาการสอนของครูภาษาไทยส่วนมากก็คือ ขาดการนำสื่อการสอนมาใช้และขาดเทคนิคการสอนที่ดี และจากการวิจัยของ สมศักดิ์ วิราพร³ พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ชอบเรียนภาษาไทย เนื่องจากครูสอนดี อธิบายเข้าใจ สนุก ไม่เบื่อนักเรียนร้อยละ 69.57 ชอบให้ครูสอนโดยใช้สื่อการสอนประกอบ

อย่างไรก็ตาม รongรัตน์ อิศรภักดี ได้กล่าวถึงปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูภาษาไทยไว้หลายประการ เช่น ครูไม่เห็นความจำเป็นในการใช้ จึงไม่ชวนชวนหามาใช้ หรือขาดทักษะในการทำ การใช้ ครูบางคนก็สอนมาก ไม่มีเวลาเตรียมสื่อการสอน⁴ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูโรงเรียนราษฎร์ซึ่งขาดความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ ไม่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน จึงมีความท้อแท้ และความก้าวหน้าทางวิชาการ

¹บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 4.

²ประภาศรี สุกบรรทัด, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญในจังหวัดพระนคร" (วิทยานันท์ปริญาทานันท์คิด แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508), หน้า 147.

³สมศักดิ์ วิราพร, "การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานันท์ปริญาทานันท์คิด คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 74.

⁴รongรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา ณ อุษยา, ตำราวิชาครูมัธยมของคุรุสภาภาษาไทย ตอนที่ 1 (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2508), หน้า 8.

น้อยกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล¹ เป็นอันมาก

แม้ปัญหาเหล่านี้จะเป็นปัญหาสำคัญ แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยไว้ก่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ทราบสภาพอันแท้จริงของการใช้ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบการสอนภาษาไทยของครูในโรงเรียนราษฎร์ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อหาทางปรับปรุงส่งเสริมการใช้สื่อการสอนในโรงเรียนราษฎร์หรือจัดตั้งหน่วยงานเพื่อสนองความต้องการของโรงเรียนเหล่านี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหาร และครูภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้สื่อการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหารและครูโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อสำรวจว่าผู้สอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร มีวิธีการใดสื่อการสอนมาจากแหล่งใด และมากน้อยเพียงใด
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ ความต้องการ ปัญหา

¹กระทรวงศึกษาธิการ, คณะกรรมการดำเนินการศึกษา และร่างโครงการพัฒนาการศึกษา รายงานสภาพปัจจุบันทางการศึกษา. (พระนคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2513), หน้า 21. (อัครสำเนา)

และอุปสรรคในการใช้สื่อการสอน วิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาของผู้บริหาร
และครูผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร

แนว เหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

Adgar, Dale ได้กล่าวว่า สื่อการสอนทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยน
พฤติกรรมตามที่ประสงค์ได้ โดยเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาที่เรียน ได้ประสบการณ์
ใหม่ เกิดการเรียนรู้และรู้อย่างมีความหมาย นอกจากนี้ยังสามารถจดจำได้รวดเร็ว
แม่นยำ โดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ คำอธิบายมาก ซ้ำยังเป็นเครื่องส่งเสริม
ความเข้าใจอันดีอีกด้วย ✓

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาจากอาจารย์ใหญ่ หรือผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์
และอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร
ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2521 และศึกษาข้อมูลที่รวบรวมจากการตอบแบบสอบถาม
(Questionnaires) เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ ถือการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากการตอบ
ของอาจารย์ใหญ่ หรือผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์ และอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยเป็นสำคัญ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สื่อการสอน หมายถึงวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอน
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ รูปภาพ สไลด์ फिल्मสตริป
ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แผนภูมิ หุ่นจำลอง ของจริง แบบเรียนแบบโปรแกรม
เป็นต้น

โรงเรียนราษฎร์ หมายถึงโรงเรียนที่เอกชน คณะบุคคล หรือองค์การ
มูลนิธิ เป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรสามัญศึกษา อยู่ในความ
ดูแลรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย